

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

การประเมินผล
แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3
(พ.ศ. 2555 – 2559)

บทสรุปผู้บริหาร

ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายผลักดันให้การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นวาระแห่งชาติ ประกอบกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) มีภารกิจหลักตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ว่าด้วยการเสนอแนะนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งมีหน้าที่ในการติดตามผลการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ได้มีการจัดทำแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งมีการกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย ดังนั้น สสว. จึงเห็นถึงความจำเป็นในการประเมินผลแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) เพื่อให้ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้รับทราบผลการพัฒนาและส่งเสริม อันสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) และการใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมฉบับต่อไป ให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกันอย่างบูรณาการ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนา และปรับปรุงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในอนาคต

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิเคราะห์และประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) เพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น นำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สามารถนำมากำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอนาคต

การประเมินผลแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) สำหรับการศึกษาี้ แบ่งการนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วนหลัก ได้แก่ การคัดเลือกโครงการที่มีความสำคัญเพื่อการประเมินผล วิธีการประเมินผล สรุปผลการประเมินแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังมีรายละเอียดดังนี้

การคัดเลือกโครงการที่มีความสำคัญเพื่อการประเมินผล

ในระหว่างปี พ.ศ. 2555–2559 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้ดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวนทั้งสิ้น 283 โครงการการศึกษานี้คัดเลือกโครงการที่มีความสำคัญเพื่อการประเมินผลจำนวน 20 โครงการ เพื่อประเมินผลเชิงลึก โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกโครงการ ประกอบไปด้วย 5 เกณฑ์หลัก ได้แก่ ประเภทของโครงการ ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการส่งเสริมตามแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) ประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามยุทธศาสตร์การส่งเสริม พื้นที่ดำเนินการ และมูลค่าโครงการหรือผลลัพธ์ของโครงการ

(1) ประเภทของโครงการ

การให้ระดับคะแนนในหลักเกณฑ์ประเภทของโครงการ แบ่งโครงการที่ดำเนินงานส่งเสริม SME ภายใต้กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) ออกเป็น 1) โครงการตามภารกิจพื้นฐาน และ 2) โครงการตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมฯ ทั้งนี้ การคัดเลือกโครงการจะให้ความสำคัญมุ่งเน้นประเภทโครงการตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมฯ มากกว่าโครงการตามภารกิจพื้นฐาน

(2) การเชื่อมโยงกับเป้าหมายการส่งเสริมตามแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งประกอบไปด้วย 5 เป้าหมายหลัก ได้แก่

1. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีการจดทะเบียนนิติบุคคลเพิ่มขึ้นและสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ไม่น้อยกว่า 250,000 วิสาหกิจ ภายในปี 2559
2. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในสาขากลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาขีดความสามารถการแข่งขันในเชิงลึกไม่น้อยกว่า 30,000 รายภายในปี 2559
3. เครือข่ายวิสาหกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้รับการพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง ไม่น้อยกว่า 60 เครือข่ายวิสาหกิจต่อปี
4. ปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจได้รับการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขให้ลดอุปสรรคและเอื้ออำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น
5. การบริหารจัดการด้านงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีประสิทธิภาพและทำงานเชิงบูรณาการ

ทั้งนี้ การคัดเลือกโครงการที่จะประเมินผลสำหรับการศึกษาในส่วนนี้ จะพิจารณาคัดเลือกโครงการส่งเสริม SME ที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการส่งเสริมตามแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) โดยพิจารณาการดำเนินงานของโครงการดังกล่าว ที่มีลักษณะความเชื่อมโยงกับเป้าหมายดังกล่าว จำนวนมากกว่า 1 เป้าหมาย

(3) ประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามยุทธศาสตร์การส่งเสริม

การคัดเลือกโครงการที่จะประเมินผล จะพิจารณาคัดเลือกโครงการส่งเสริม SME ที่มีความครอบคลุมหลากหลายประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามยุทธศาสตร์การส่งเสริม ได้แก่

- *กลุ่มเมล็ดพันธุ์ความคิด (Seed)* ซึ่งหมายถึง ผู้ประกอบการที่เริ่มมีแนวคิดหรืองานวิจัยเชิงนวัตกรรมในการดำเนินธุรกิจ ต้องการการบ่มเพาะแนวทางและการสนับสนุนเบื้องต้นเพื่อเอาไปใช้ในการเริ่มดำเนินธุรกิจจริง
- *กลุ่มเริ่มต้น (Start-Up)* ซึ่งหมายถึง ผู้ประกอบการที่เริ่มประกอบธุรกิจแล้วไม่เกิน 1 ปี มีผลิตภัณฑ์หรือบริการต้นแบบ (Prototype) ที่ผ่านการทดสอบวิจัย พร้อมรับการสนับสนุนให้ต่อยอดขยายผลไปยังตลาดเชิงพาณิชย์ (Commercial Scale) ต่อไป
- *กลุ่มเติบโต (Rising-Star/Strong)* ซึ่งหมายถึง ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันสูง โดยมีผลการประกอบธุรกิจเติบโตต่อเนื่องติดต่อกัน 2-3 ปี ภายใต้ผลิตภัณฑ์หรือบริการเดิมที่มีอยู่แล้ว และเริ่มมีผลกำไรและเงินทุนสะสมบ้างแล้ว ต้องการสนับสนุนเพื่อขยายธุรกิจดังกล่าว หรือต่อยอดสู่แนวคิดการขยายสายผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น

- **กลุ่มฟื้นฟู (Turn Around)** ซึ่งหมายถึง ผู้ประกอบการที่ประสบปัญหา โดยมีผลประกอบการลดลงต่อเนื่องติดต่อกัน 2-3 ปี อันเนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น ขาดสภาพคล่อง ขาดแคลนเทคโนโลยีและนวัตกรรม ไม่มีผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น และมีแนวโน้มสู่ผลประกอบการที่ขาดทุนและก่อหนี้ที่ไม่สามารถสร้างรายได้ (NPL) ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนอาจทำให้จำเป็นต้องปิดกิจการ

(4) พื้นที่ดำเนินการ

การคัดเลือกโครงการที่จะประเมินผล จะพิจารณามุ่งเน้นโครงการส่งเสริม SME ที่มีความครอบคลุมในทุกพื้นที่ดำเนินการ

(5) มูลค่าโครงการ/ผลกระทบ/ผลลัพธ์

การคัดเลือกโครงการที่จะประเมินผลมีการพิจารณามุ่งเน้นโครงการที่มีความสำคัญ โดยมีผลกระทบเชิงบวกต่อการส่งเสริม SME ในระดับสูงและยั่งยืน เช่น โครงการที่มีมูลค่าโครงการสูง ครอบคลุม SME จำนวนมาก มีประโยชน์ต่อ SME ที่ผ่านการส่งเสริมและสนับสนุนในระยะยาว รวมทั้งการพิจารณาผลการดำเนินงานโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่วางแผนไว้

วิธีการประเมินผล

การศึกษาการประเมินผลแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) ประยุกต์ใช้เครื่องมือหลัก ได้แก่ แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic model) แบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไป (Computable General Equilibrium: CGE) และหลักเกณฑ์การประเมินของคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา (Development Assistance Committee: DAC) เพื่อให้ทราบถึงความสอดคล้องในการดำเนินโครงการ ความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมาย ตลอดจนผลลัพธ์และผลกระทบภายหลังการดำเนินโครงการ ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ และในระดับเศรษฐกิจมหภาค นอกจากนี้ การศึกษานี้ตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) ของการขับเคลื่อนแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) เพื่อวิเคราะห์การให้ความสำคัญของการดำเนินโครงการที่ผ่านมา และนำไปสู่การนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานในอนาคตได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

❖ แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic model)

แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค¹ (Macroeconomic Model) เป็นเครื่องมือในการพยากรณ์เศรษฐกิจไทย เป็นแบบจำลองที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรในเศรษฐกิจไทยทั้ง 5 ภาคที่สำคัญ ได้แก่ ภาคเศรษฐกิจจริง ภาคการเงิน ภาครัฐบาล ภาคระหว่างประเทศ และภาคราคา โดยใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและระหว่างภาคเศรษฐกิจเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริง โดยแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคที่สร้างขึ้นสามารถใช้วิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจในเชิงลึก เพื่อเน้นการนำผลการประมาณการไปใช้ในเชิงรุก เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อกำหนดนโยบายที่มี

¹ แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคที่สร้างขึ้นนี้ เป็นแบบจำลองทางเศรษฐมิติ (Econometrics) ที่ผสมผสานระหว่างโปรแกรม E-view และโปรแกรม Excel เข้าด้วยกัน เนื่องจาก ต้องการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในเชิงลึก และต้องการเห็นกระบวนการปรับตัวอย่างชัดเจน

ประสิทธิภาพและต้นทุนที่ การวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์และนโยบายสำคัญทางเศรษฐกิจต่อเศรษฐกิจมหภาค เช่น ผลกระทบของอัตราการค้าขายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าหลัก ผลกระทบของราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก และผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่จะมีต่อภาวะเศรษฐกิจ ตลอดจนการประเมินผลของการใช้นโยบายเศรษฐกิจต่างๆ ของรัฐบาล

❖ แบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไป (Computable General Equilibrium: CGE)

แบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไป (Computable General Equilibrium) เป็นแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไปของทั้งระบบเศรษฐกิจ ซึ่งความสัมพันธ์ของหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ ถูกเชื่อมโยงผ่านรายรับรายจ่าย ความต้องการของหน่วยเศรษฐกิจ และภาวะดุลยภาพของตลาด โดยมีราคาเป็นกลไกในการกำหนดปริมาณของสินค้าทั้งหมดที่ถูกผลิตและบริโภค แบบจำลอง CGE ยังประกอบไปด้วยพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจในการบรรลุเป้าหมายสูงสุดภายใต้ข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยี สถาบัน และทรัพยากร ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้น เช่น นโยบายของภาครัฐ แบบจำลองจะแสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่มีต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคทั้งระบบเศรษฐกิจ ผ่านทางกลไกราคาของตลาดต่างๆ

❖ หลักเกณฑ์การประเมินของคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา (Development Assistance Committee: DAC)

การศึกษาในส่วนนี้ใช้หลักเกณฑ์การประเมินของคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา (Development Assistance Committee: DAC) จัดทำโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development: OECD) ในปี ค.ศ. 1991 ซึ่งประกอบไปด้วย 5 เกณฑ์การประเมิน ดังต่อไปนี้

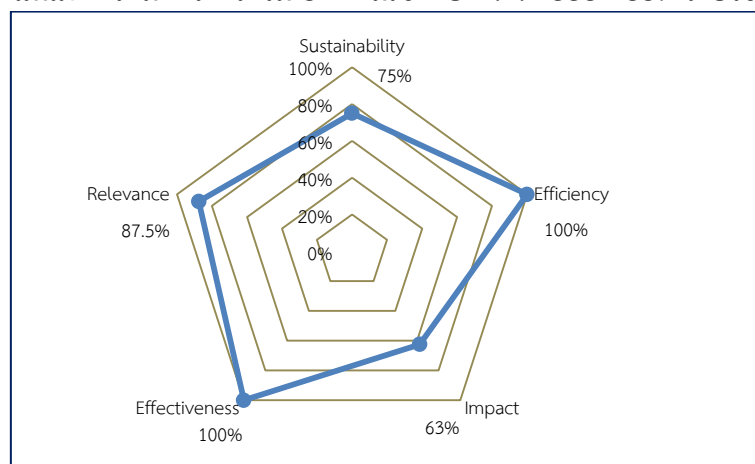
- (1) **เกณฑ์ความสัมพัทธ์กัน (Relevance)** เป็นการวัดระดับของความสอดคล้องกันระหว่างโครงการที่จะให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนากับลำดับความสำคัญของนโยบายของกลุ่มเป้าหมาย ผู้รับความช่วยเหลือ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ
- (2) **เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness)** ได้ผลลัพธ์บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่
- (3) **เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency)** วัดผลผลิต (outputs) (ทั้งเชิงคุณภาพ และปริมาณ) เปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้า (inputs)
- (4) **เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)** การเปลี่ยนแปลงจากโครงการ (ทั้งทางบวกและลบ) (ทางตรงและอ้อม) (ตั้งใจและไม่ตั้งใจ)
- (5) **เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability)** วัดประโยชน์ที่ได้จากโครงการ โดยพิจารณาความต่อเนื่องของการพัฒนา

สรุปผลการประเมินแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559)

(1) การประเมินผลโครงการภายใต้แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559)

การประเมินผลโครงการภายใต้แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) แนวทางตามคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา (DAC) พบว่า ในภาพรวม การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2559 ปรากฏผลเป็นที่น่าพึงพอใจ (Satisfactory) หรือคิดเป็นร้อยละ 83.75 โดยมีผลการประเมินเกณฑ์ความสัมพันธ์ (Relevance) ร้อยละ 87.50 เกณฑ์ด้านประสิทธิผล (Effectiveness) และเกณฑ์ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นที่น่าพึงพอใจเป็นอย่างมาก (Highly Satisfactory) คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนเกณฑ์ด้านผลกระทบ (Impact) มีผลการประเมินในระดับที่น่าพึงพอใจปานกลาง (Moderately Satisfactory) หรือคิดเป็นร้อยละ 63 และมีผลการประเมินความยั่งยืนเป็นที่น่าพึงพอใจ (Satisfactory) คิดเป็นร้อยละ 75 ตามลำดับ ดังแสดงการสรุปผล ภาพรวมในแผนภาพ

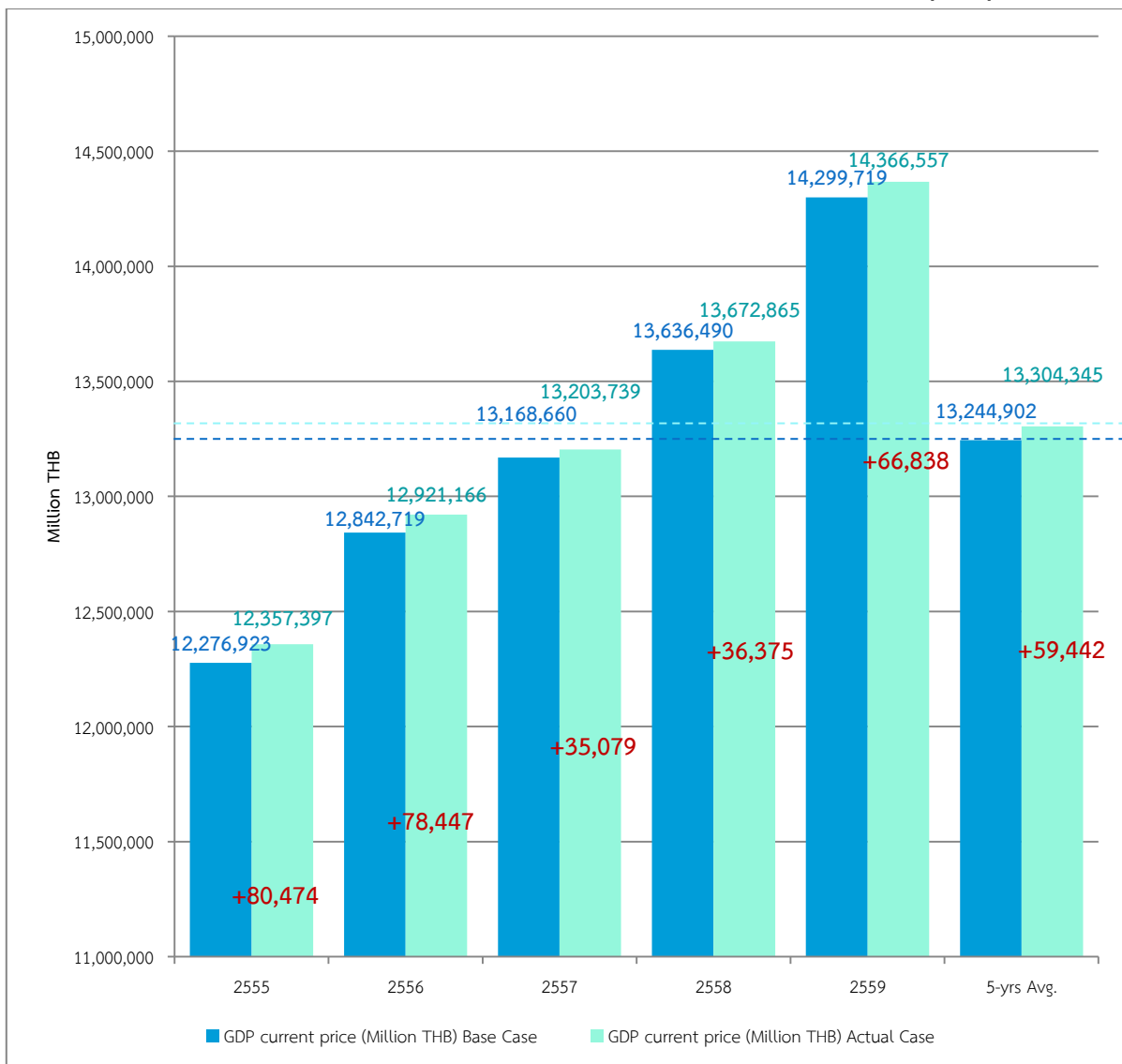
ผลการประเมินภาพรวมการส่งเสริม SME ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2559 โดยใช้เกณฑ์ DAC

(2) การประเมินผลกระทบของแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559)

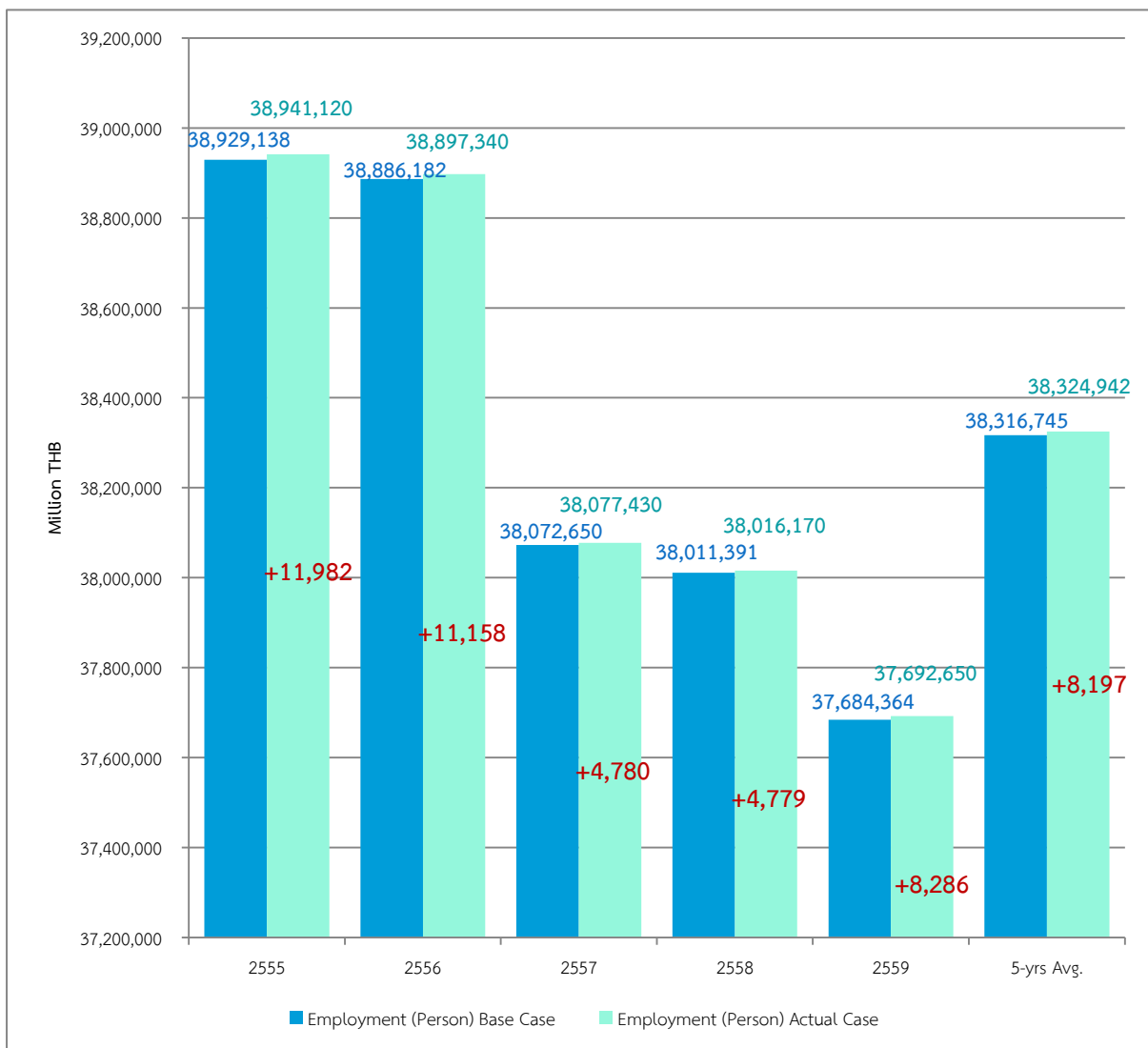
ในกรณีที่ไม่มีโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งในส่วนโครงการภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และโครงการนอกกองทุนงบประมาณส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เศรษฐกิจของไทยจะเจริญเติบโต (GDP growth) ในอัตราเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2555-2559) เพียงร้อยละ 2.99 หรือคิดเป็นมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) เฉลี่ยในช่วงเวลาดังกล่าวเท่ากับ 13,244,902 ล้านบาท เมื่อพิจารณาบทบาทการดำเนินโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ตามจำนวนงบประมาณที่มีการเบิกจ่ายจริง) ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2559 จะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.41 คิดเป็นมูลค่า GDP เฉลี่ยในช่วงเวลาดังกล่าวเท่ากับ 13,304,345 ล้านบาท คิดเป็นมูลค่า GDP ของประเทศที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 59,442 ล้านบาท หรืออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP growth) ที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.43 ต่อปี รายละเอียดแสดงในแผนภาพ

ผลการประเมินภาพรวมระดับมหภาคที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ประชาชาติ (GDP)

กรณีที่ไม่มีโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งในส่วนโครงการภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และโครงการนอกงบประมาณส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เศรษฐกิจของไทยมีการจ้างงาน (เฉลี่ย 5 ปี ในช่วง พ.ศ. 2555-2559) จำนวน 38,316,745 คน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาบทบาทการดำเนินโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ตามจำนวนงบประมาณที่มีการเบิกจ่ายจริง) ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2559 จะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยโดยภาพรวมมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 38,324,942 คน หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยจำนวน 8,197 คน รายละเอียดแสดงในแผนภาพ

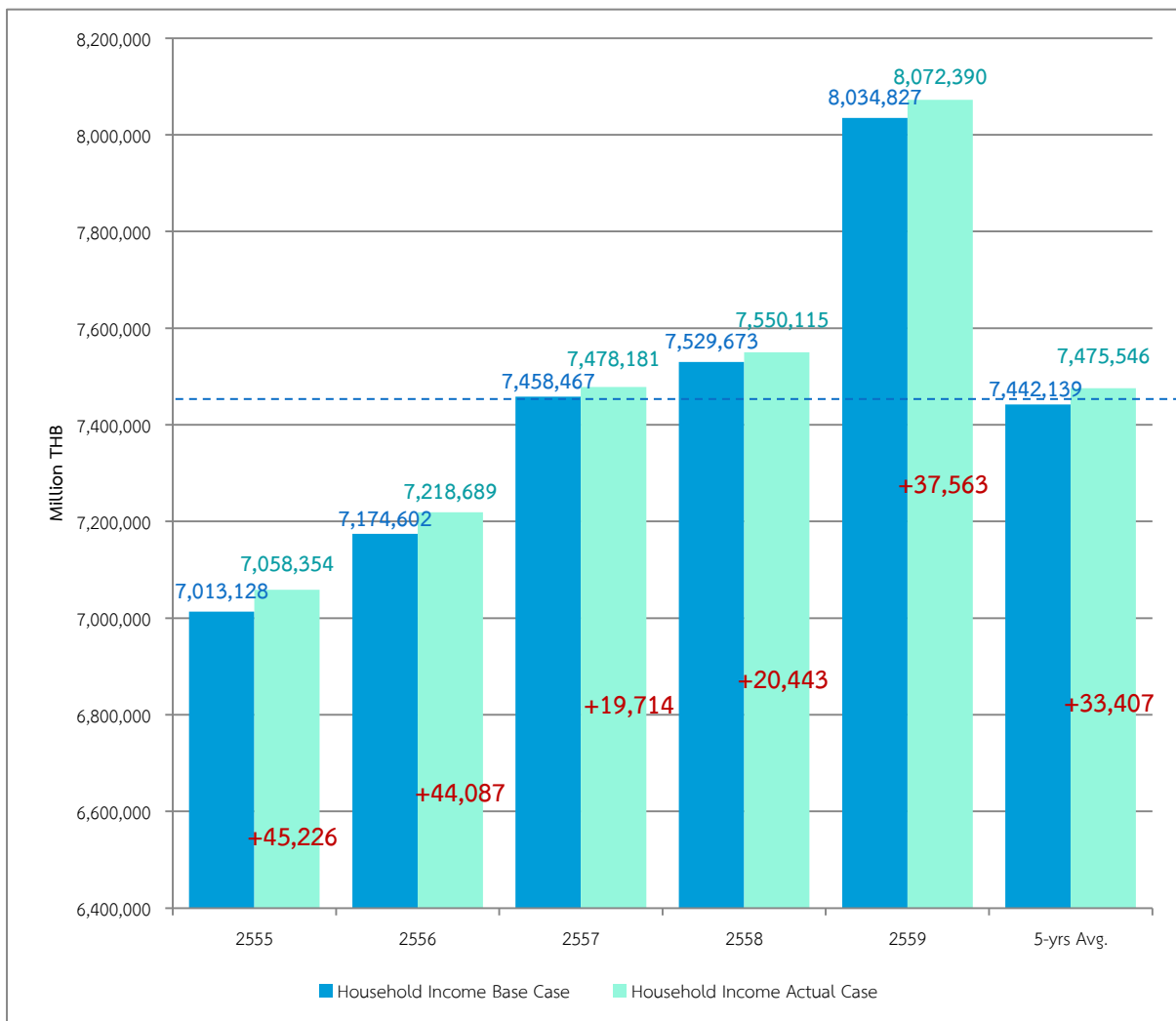
ผลการประเมินภาพรวมระดับมหภาคที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน

กรณีที่ไม่มีโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Base case) ทั้งในส่วนโครงการภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และโครงการนอกกองทุนงบประมาณส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เศรษฐกิจของไทยมีการกระจายรายได้ ในส่วนรายได้ภาคครัวเรือน (Household Income) โดยเฉลี่ย 5 ปี ในช่วง พ.ศ. 2555-2559 เท่ากับ 7,442,139 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาบทบาทการดำเนินโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ตามจำนวนงบประมาณที่มีการเบิกจ่ายจริง) ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2559 (Actual case) จะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยโดยภาพรวมมีการกระจายรายได้ในส่วนรายได้ภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 7,475,546 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยเท่ากับ 33,407 ล้านบาท

ผลการประเมินภาพรวมระดับมหภาคที่ส่งผลกระทบต่อการกระจายรายได้ภาคครัวเรือน (Household Income)

ที่มา: ผลจากแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคและแบบจำลอง Computable General Equilibrium (CGE) ประมวลผลโดย: มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง โดยใช้ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ของปี พ.ศ. 2555-2559 จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 หมายเหตุ: Base Case หมายถึง กรณีที่ไม่มีโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
 Actual Case หมายถึง กรณีมีโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เบิกจ่ายจริง)

(3) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2555-2559)

- ผลการประเมินเป้าหมายของแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) พบว่าได้บรรลุผลสัมฤทธิ์ 4 เป้าหมายจาก 5 เป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนี้
  - เป้าหมายที่ 1 บรรลุผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีการจดทะเบียนนิติบุคคลเพิ่มขึ้นและสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 292,956 ราย จากเป้าหมายที่กำหนดไว้ 250,000 วิสาหกิจภายในปี พ.ศ. 2559 หรือสูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 17.18
  - เป้าหมายที่ 2 บรรลุผลสัมฤทธิ์จากการที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในสาขา กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาขีดความสามารถการแข่งขันในเชิงลึกจำนวน 173,435 ราย ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 30,000 ราย ภายในปี พ.ศ. 2559
  - เป้าหมายที่ 3 ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความเข้มแข็งไม่น้อยกว่า 60 เครือข่ายวิสาหกิจต่อปี เนื่องจากมีการสร้างเครือข่ายสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้สามปีจากห้าปี คือ ปี พ.ศ. 2555 จำนวน 306 เครือข่าย ปี พ.ศ. 2556 จำนวน 143 เครือข่าย และ ปี พ.ศ. 2558 จำนวน 65 เครือข่าย ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 60 เครือข่ายวิสาหกิจต่อปี ขณะที่อีกสองปี คือ ปี พ.ศ. 2557 และ ปี พ.ศ. 2559 มีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจจำนวนเท่ากันคือปีละ 15 เครือข่าย ซึ่งไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ 60 เครือข่ายวิสาหกิจต่อปี
  - เป้าหมายที่ 4 บรรลุสัมฤทธิ์ในการเกิดปัจจัยแวดล้อมที่ส่งเสริม สนับสนุนต่อการดำเนินธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ได้อย่างครบถ้วนใน 4 ด้านหลักคือ (1) ด้านกฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการ (2) ด้านการเงิน (3) ด้านการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม การตลาด และ (4) ด้านปัจจัยอื่นๆ ที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ
  - เป้าหมายที่ 5 บรรลุสัมฤทธิ์จากการที่สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) มีบทบาทเพื่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานร่วมต่างๆ ภายหลังจากที่ สสว. ดำเนินงานภายใต้การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี จึงทำให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อน และทำงานในเชิงบูรณาการ โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2559 ที่นับเป็นจุดเริ่มต้นในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานภายใต้งบประมาณในลักษณะบูรณาการ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

❖ ด้านปัจจัยแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจของ SME

● การส่งเสริมให้ SME จดทะเบียนนิติบุคคลมากขึ้น

ถึงแม้ว่าหลังจากเสร็จสิ้นแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555–2559) การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่ 1 ของแผนดังกล่าว ซึ่งว่าด้วยการดำเนินการส่งเสริมให้มีการจดทะเบียนนิติบุคคลเพิ่มขึ้นและสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน จำนวน 292,956 วิสาหกิจ จากค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้มี SME จดทะเบียนนิติบุคคลไม่น้อยกว่า 250,000 วิสาหกิจภายในปี พ.ศ. 2559 อันเป็นผลมาจากนโยบาย/โครงการส่งเสริมผลักดันให้เกิดผู้ประกอบการใหม่มากขึ้น รวมทั้งมาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมให้บุคคลธรรมดาประกอบธุรกิจในรูปแบบของนิติบุคคล ที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลมากขึ้น แต่จำนวน SME ที่เป็นบุคคลธรรมดายังคงมีอัตราส่วนสูงถึงร้อยละ 78

ดังนั้น โครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรมีข้อกำหนดให้มุ่งเน้นผู้ประกอบการที่จดทะเบียนในรูปแบบนิติบุคคลเป็นเงื่อนไขสำคัญ จึงจะสามารถเข้าร่วมโครงการส่งเสริมได้ เพื่อเป็นแรงผลักดันและจูงใจให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลมากขึ้น ทั้งนี้ ควรยกเว้นโครงการส่งเสริมวิสาหกิจที่จัดอยู่ในกลุ่มเมล็ดพันธุ์ความคิด (Seed) ซึ่งยังไม่มีกิจการเป็นรูปธรรม การสนับสนุนให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคล นอกจากจะทำให้ SME เข้าสู่รูปแบบธุรกิจที่ชัดเจนตามกฎหมาย กิจการในรูปแบบนิติบุคคลยังเป็นเครื่องบ่งชี้ว่ากิจการมีศักยภาพมากกว่าการเป็นบุคคลธรรมดา เนื่องจากผู้ประกอบการต้องแสดงผลประกอบการที่แท้จริง เพื่อเป็นการแสดงความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือและเป็นการสร้างฐานภาษีที่ยั่งยืนระยะยาวรวมทั้งยังสะดวกต่อการเก็บข้อมูลของระบบติดตามในอนาคตอีกด้วย

นอกจากนี้ ภาครัฐสามารถส่งเสริมการจดทะเบียนนิติบุคคลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้โดยการยกเว้นหรือลดค่าธรรมเนียมสำหรับการจดทะเบียนดังกล่าว เพื่อลดต้นทุนของผู้ประกอบการ และภาครัฐสามารถอำนวยความสะดวกในกระบวนการหรือขั้นตอนการจดทะเบียนนิติบุคคลให้มีความคล่องตัวและสะดวกรวดเร็วมากขึ้น

● การพัฒนาระบบติดตามวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

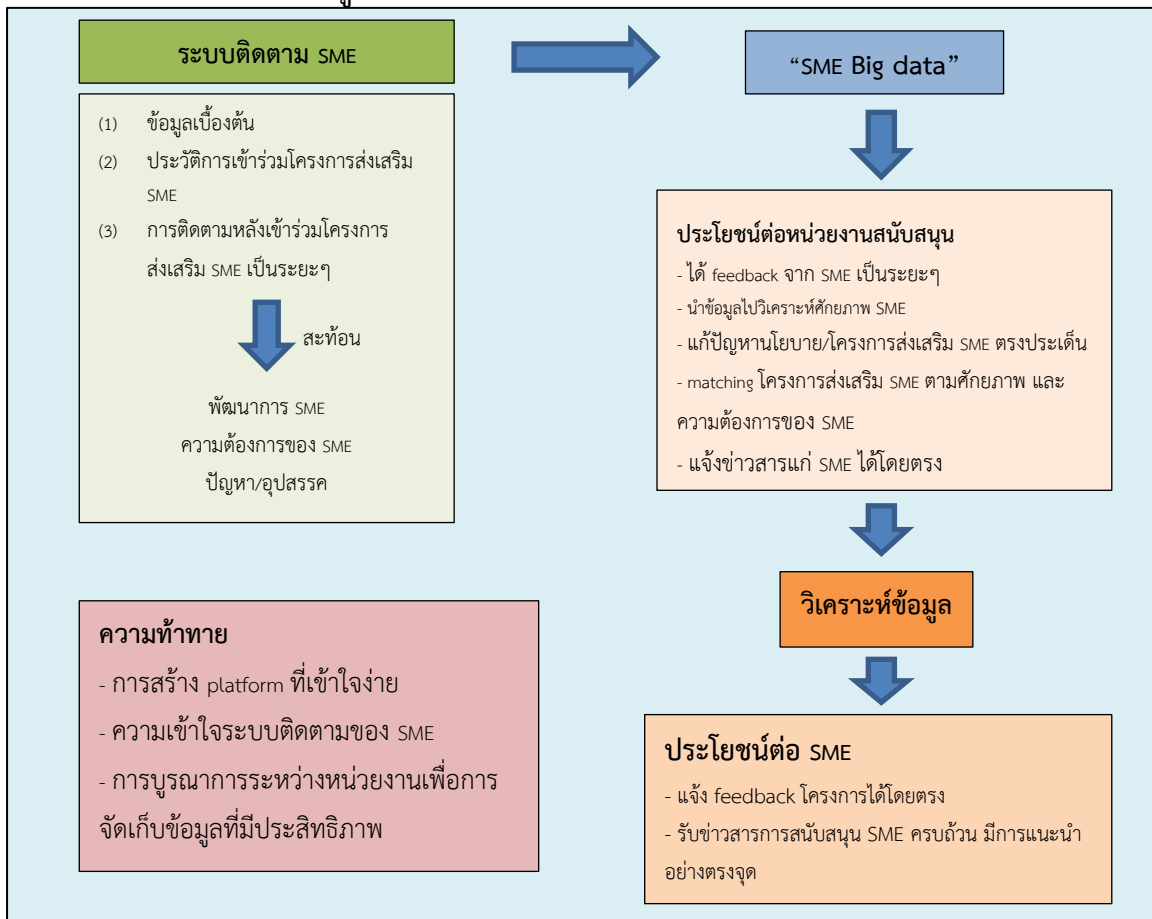
ปัจจุบันโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่นั้นมีเพียงการติดตามผลลัพธ์หลังเข้าร่วมโครงการเท่านั้น แต่ไม่มีการติดตามอย่างต่อเนื่องหลังจากเข้าร่วมโครงการส่งเสริม ดังนั้น เพื่อให้ทราบว่า ผู้รับบริการดังกล่าวมีพัฒนาการหลังเข้าร่วมโครงการอย่างไร รวมถึงการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมในภายหลังอย่างไรบ้าง ดังนั้น หน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงไม่ทราบผลของโครงการส่งเสริมที่แท้จริง และพัฒนาการของวิสาหกิจเหล่านี้ในระยะยาว

การพัฒนาระบบติดตามโดยการเก็บข้อมูลจากวิสาหกิจตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของธุรกิจ กล่าวคือ เก็บข้อมูลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกิจการ หรือตั้งแต่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมครั้งแรก ประวัติการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงการติดตามพัฒนาการ

ปัญหาอุปสรรค และการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อวางแผนการส่งเสริมแบบ Tailor made ให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย อันเป็นการสร้างปัจจัยสู่ความสำเร็จของธุรกิจให้รวดเร็วและตรงประเด็นยิ่งขึ้น โดยแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โครงการส่งเสริมทั้งหมด รวมถึงโครงการส่งเสริมที่แนะนำให้เข้าร่วมเป็นพิเศษ เพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนำไปปรับปรุง พัฒนาและเลือกสรรด้วยตนเอง

ข้อมูลที่ได้จากระบบติดตามดังกล่าวนี้ นอกจากจะช่วยให้ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ตรงประเด็น ยังสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอนาคต นอกจากนี้ ยังช่วยให้สามารถส่งเสริมที่มีศักยภาพที่แท้จริงได้อย่างเหมาะสม เฉพาะกลุ่ม และงบประมาณที่ลงทุนสนับสนุนนั้นเกิดประโยชน์สูงสุด ดังแสดงในแผนภาพต่อไปนี้

ตัวอย่างรูปแบบระบบติดตามวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ที่มา: มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

❖ ด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของ SME

● การส่งเสริมขีดความสามารถกระจายตามภาคธุรกิจ

ผลการสำรวจรูปแบบธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจากผู้รับบริการ พบว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมดำเนินธุรกิจในภาคการผลิต คิดเป็นร้อยละ 41 มากกว่าสัดส่วนโดยภาพรวมของประเทศ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 23 ในทางกลับกัน ผู้รับบริการในภาคการบริการมีจำนวนร้อยละ 21 น้อยกว่าสัดส่วนโดยภาพรวมของประเทศ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 17 เช่นเดียวกับผู้รับบริการในภาคการค้า ซึ่งน้อยกว่าสัดส่วนโดยภาพรวมของประเทศ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 11

จากผลการสำรวจดังกล่าว สามารถวิเคราะห์ได้ว่าโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายใต้แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) นั้น มีการกระจายตัวของโครงการไปยังภาคการค้า และภาคการบริการค่อนข้างน้อย โดยโครงการส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในภาคการผลิต ดังนั้น การกระจายโครงการให้เหมาะสมกับจำนวนวิสาหกิจในแต่ละภาคธุรกิจ จะช่วยให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าถึงความช่วยเหลือจากโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น

ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ในฐานะหน่วยงานกลางในการดำเนินนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคบริการมากขึ้น อาทิ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น ทั้งในส่วนของ การบูรณาการตามแผนการส่งเสริม การดำเนินงานส่งเสริมตามภารกิจพื้นฐาน และในด้านการจัดสรรงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ โดย สสว. สามารถกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาคบริการดังกล่าว เข้ามามีส่วนร่วมในการบูรณาการการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมร่วมกันในทุกๆ โอกาส อาทิ การจัดการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น การจัดตั้งคณะกรรมการที่ร่วมกันหลายหน่วยงาน และกระบวนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นต้น

● ความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างโครงการส่งเสริม

การส่งเสริมและช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทางการเงิน (Financial Measure) ควรมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน (Consistency) กับการส่งเสริมทางด้านการพัฒนาขีดความสามารถอื่นๆ (Non-Financial Measure) เนื่องจากปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น นอกเหนือจากการขาดหลักประกันการกู้ยืม อีกสาเหตุหนึ่งเกิดจากการขาดระบบการบริหารธุรกิจที่เป็นมาตรฐาน เช่น การขาดระบบการทำบัญชี เป็นต้น ทำให้กิจการขาดความน่าเชื่อถือทางการเงินและไม่เข้าเกณฑ์พื้นฐานของสถาบันการเงินในกระบวนการขอสินเชื่อได้

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่วิสาหกิจ ให้สามารถดำเนินกิจการอย่างมีมาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้เรื่องการบริหารธุรกิจ อาทิ การทำการตลาด เป็นต้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมองค์ความรู้ที่จำเป็นในบริบทปัจจุบัน อาทิ การจัดการอบรมการทำ E-commerce การจัด workshop ด้านการผลิตอย่างมาตรฐานสากล เป็นต้น เพื่อให้วิสาหกิจสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมั่นคง ควบคู่

กับการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งจะส่งผลให้วิสาหกิจสามารถดำเนินกิจการได้อย่างยั่งยืน ภายใต้บริบททางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

❖ ด้านการส่งเสริมบทบาท SME ในเชิงพื้นที่

● การส่งเสริมภาคบริการให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่

โครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 ภายใต้การดำเนินงานโดยใช้งบประมาณในกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ อาทิ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น โครงการยกระดับผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แบบบูรณาการ (OTOP PLUS) โครงการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพตามแนวพระราชดำริ เป็นต้น ขณะที่ศักยภาพของท้องถิ่นมีศักยภาพในภาคการค้า และภาคการบริการ การส่งเสริมด้านดังกล่าวโดยเฉพาะการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมการนำอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ จะช่วยทำให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน และส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่

● การให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เหมาะสมกับบริบท

การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมควรดำเนินการให้เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ ซึ่งแต่ละพื้นที่มีการมุ่งเน้นสาขาอุตสาหกรรม (Sector) ที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาควบคู่กับแนวคิดและหลักการของการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่คำนึงถึงความแตกต่างกัน (Heterogeneity) ตามแต่ละกลุ่มเป้าหมาย หรือประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งระดับการพัฒนาและการดำเนินกิจการย่อมมีความต้องการที่ต่างกัน ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแต่ละพื้นที่ควรให้มีความเหมาะสมในแต่ละบริบท (Tailor made) การจัดทำการศึกษาและเผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรให้ความสำคัญ เพื่อการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ตรงตามเป้าหมาย

❖ ด้านการส่งเสริม SME ให้เชื่อมโยงการค้าระหว่างประเทศ

● การสร้างและพัฒนาผู้นำเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง

การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ จำเป็นต้องมีการสร้างและพัฒนาผู้นำเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง ทั้งในด้านการประกอบธุรกิจและเครือข่ายของคลัสเตอร์ในประเภทเดียวกัน ทั้งในประเทศและเชื่อมโยงต่างประเทศ รวมทั้งการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าในระดับภูมิภาค (Regional Value Chain) และระหว่างประเทศ (Global Value Chain)

นอกจากนี้ ในกระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายดังกล่าว ควรมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของแต่ละเครือข่าย และพัฒนาเครือข่ายให้มีความยั่งยืน ตลอดจนการสร้าง Platform ร่วมกัน

● การส่งเสริมด้านการตลาดสำหรับสินค้าและบริการเพื่อการส่งออก

การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในบริบทที่เชื่อมโยงการค้าระหว่างประเทศ ควรหาจุดเด่น สร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าของสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลาง

และขนาดย่อม เช่น สินค้าเชิงนวัตกรรมใหม่ และสินค้าที่คู่แข่งเข้ามาแข่งขันได้ยาก (Barrier to entry) เนื่องจากต้องใช้องค์ความรู้ทางการวิจัยและพัฒนาสูง โดยปรับกลยุทธ์จากการผลิตสินค้าโดยทั่วไปที่ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ทดแทนได้ ให้เป็นสินค้าที่มีอัตลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น หรือมีความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศ โดยพิจารณา รวมถึงการลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาการค้าภายในประเทศ หรือการแสวงหาตลาดใหม่ๆ เพื่อลดปัญหาความผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศตลาดเดิม และเตรียมพร้อม กับสถานการณ์ในกรณีประเทศคู่ค้าเหล่านั้นเกิดการชะลอตัว หรือประสบปัญหาทางธุรกิจ

❖ ด้านการบูรณาการระหว่างหน่วยงานส่งเสริม SME

● การกำหนดนิยามของ “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” อย่างบูรณาการ

ปัจจุบันคำจำกัดความของคำว่า “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” ของแต่ละหน่วยงาน ยังมีความแตกต่างกัน อาทิ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) กำหนดลักษณะธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ดังตารางในตารางต่อไปนี้

นิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามกฎหมายกระทรวง

ลักษณะวิสาหกิจ	จำนวนการจ้างงาน (คน)		จำนวนสินทรัพย์ถาวร (ล้านบาท)	
	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง
กิจการผลิตสินค้า	ไม่เกิน 50	51-200	ไม่เกิน 50	51-200
กิจการค้าส่ง	ไม่เกิน 25	26-50	ไม่เกิน 50	51-100
กิจการค้าปลีก	ไม่เกิน 15	16-30	ไม่เกิน 30	31-60
กิจการให้บริการ	ไม่เกิน 50	51-200	ไม่เกิน 50	51-200

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ในขณะที่ กรมสรรพากร กำหนดลักษณะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยอาศัยอำนาจตามประมวลรัษฎากรออกกฎหมายเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี โดยมีหลักเกณฑ์ลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังแสดงในตารางดังต่อไปนี้

นิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามกรมสรรพากร

ลำดับ	ลักษณะ
1	เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนชำระแล้วในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี ไม่เกิน 5 ล้านบาท และมีรายได้จากการขายสินค้าและบริการในรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกิน 30 ล้านบาท
2	เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลมีสินทรัพย์ถาวรไม่รวมที่ดินไม่เกิน 200 ล้านบาท และจ้างแรงงานไม่เกิน 200 คน
3	เป็นกิจการขายสินค้าหรือให้บริการที่อยู่ในบังคับภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีรายรับไม่เกิน 1.8 ล้านบาทต่อปีหรือต่อรอบระยะเวลาบัญชีได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม

* การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีจะกำหนดหลักเกณฑ์ธุรกิจ SMEs ลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ในการให้สิทธิประโยชน์นั้น ๆ เช่น บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนชำระแล้วในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี ไม่เกิน 5 ล้านบาท และมีรายได้จากการขายสินค้าและบริการไม่เกิน 30 ล้านบาทต่อรอบระยะเวลาบัญชี จะได้รับสิทธิประโยชน์ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิ 300,000 บาทแรก หรือบริษัทฯ ที่มีแรงงานไม่เกิน 200 คน จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีหักค่าสึกหรอ และค่าเสื่อมราคา ในอัตราเร่ง เป็นต้น

** รายได้จากการขายสินค้าและบริการไม่เกิน 30 ล้านบาทต่อรอบระยะเวลาบัญชี มีผลบังคับใช้ในรอบระยะเวลาบัญชี ปี 2555

จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมของกรมสรรพากรมีข้อกำหนดด้านรายได้ และทุนจดทะเบียนเพิ่มเติมจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ที่กำหนดเรื่องการจ้างงานและมูลค่าทรัพย์สินถาวร นอกจากนี้ บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) มีการกำหนดวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ส่งเสริมเพียงว่ามีทรัพย์สินถาวรไม่เกิน 200 ล้านบาท (ไม่รวมที่ดิน) ทั้งในนามบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ซึ่งก็ขัดแย้งกับนิยามของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) ที่ส่งเสริมเฉพาะวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคล

นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดนิยามและศัพท์บัญญัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในเชิงบูรณาการ อาทิ ความหมายของ “ประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” จำแนกตามระดับการพัฒนา (กลุ่มการส่งเสริม) อันได้แก่ “กลุ่มเมล็ดพันธุ์ความคิด (Seed)” “กลุ่มเริ่มต้น (Start-up)” “กลุ่มเติบโต (Rising-star)” และ “กลุ่มฟื้นฟู (Turn-around)” ส่งผลให้เกิดความสับสนในการส่งเสริมวิสาหกิจดังกล่าว เนื่องจากไม่ทราบความต้องการที่แท้จริงของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหาข้างต้น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ควรเป็นหน่วยงานกลางในการบูรณาการดังกล่าว เพื่อกำหนดคำจำกัดความและขอบเขต คำว่า “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” และ “ประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” อย่างเป็นทางการ โดยระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการให้การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทุกภาคส่วน เพื่อให้ได้คำจำกัดความที่ครอบคลุมสมบูรณ์ และเกิดการยอมรับให้มากที่สุด และเผยแพร่คำนิยามนี้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทั้งหมด เพื่อให้หน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน และสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายการส่งเสริมได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของวิสาหกิจในแต่ละประเภทได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ อันจะช่วยให้การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแบบบูรณาการเกิดขึ้นและสมบูรณ์แบบมากขึ้น

● ความหลากหลายและครบถ้วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ควรเป็นหน่วยงานกลางในการสร้างความร่วมมือและมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศในภาพรวม ดังนั้น ควรมีหน่วยงานอื่นๆ เพิ่มเติมที่มีพันธกิจในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ปัจจุบันไม่ได้รวมในการจัดสรรงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมกัน เช่น กรมการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา และสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เป็นต้น

❖ ด้านการติดตามและประเมินผล

- การพัฒนาและกำหนดให้มีการทำแบบฟอร์มรายงานการดำเนินโครงการออนไลน์และแอปพลิเคชันมือถือ การจัดทำคู่มือ และเปิดอบรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

การรายงานผลการดำเนินโครงการ ควรมีการจัดทำแบบฟอร์ม (Check-List) สำหรับรายงานผลการดำเนินงานของโครงการ เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างโครงการและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเด็นต่างๆ

ทั้งนี้ ผู้ปฏิบัติงานจริงส่วนใหญ่มักมีการลงพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรม จึงควรมีการพัฒนาระบบติดตามและ อย่งไรก็ตาม ควรมีการจัดทำคู่มือเผยแพร่และเปิดอบรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจต่อการใช้งานทั้งระบบหลักและแอปพลิเคชันมือถือ

ตัวอย่างการรายงานผลการดำเนินโครงการ

ที่มา: มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

- การรวบรวมตารางการจัดกิจกรรมของโครงการในระบบหรือเว็บไซต์หลักเพื่อประชาสัมพันธ์ต่อผู้ประกอบการให้เพิ่มขึ้น

เนื่องจากโครงการมีการจัดกิจกรรมหลายครั้ง และส่วนใหญ่โครงการต่างๆ มักประสบปัญหาเรื่องผู้เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการที่มีน้อย หรือการให้ความสำคัญของผู้ประกอบการ ในการเข้าอบรมให้ครบตามระยะเวลาการอบรมที่กำหนด นอกจากนี้ บางโครงการมีความน่าสนใจ แต่การประชาสัมพันธ์น้อย หากมีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์หลักของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ซึ่งรวบรวมกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละโครงการจะช่วยให้เข้าถึงผู้ประกอบการได้เป็นวงกว้างมากขึ้น และเป็นการคัดกรองผู้ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในอีกทางหนึ่ง

นอกจากนี้ ยังเป็นการลดปัญหาการทับซ้อนของตารางเวลา (Timeline) การดำเนินโครงการเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สามารถกระทำได้โดยการกำหนดให้มีหน่วยงานกลาง อย่างเช่นสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เป็นหน่วยงานกลางผู้มีอำนาจในการควบคุม และกระจายเม็ดเงินสู่องค์กรผู้ดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อสนองต่อมาตรการ เนื่องจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ในฐานะหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและมีผลการศึกษารส่งเสริมวิสาหกิจด้านต่างๆ ย่อมเป็นหน่วยงานที่มีความชำนาญการ และทราบถึงความต้องการของวิสาหกิจมากที่สุด การมอบหมายหน่วยงานกลางเช่นนี้ นำไปสู่การทำงานอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐทั้งระบบ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานสามารถวางแผนการดำเนินงานของตนให้สอดคล้องกับภารกิจหลักขององค์กร โดยลดปัญหาการทับซ้อนของการดำเนินโครงการส่งเสริมในลักษณะเดียวกัน เนื่องจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ในฐานะหน่วยงานกลางย่อมสามารถให้คำแนะนำและจัดการปัญหาการทับซ้อนของการดำเนินโครงการส่งเสริมเหล่านั้นได้ ซึ่งรวมถึงการทราบถึงตารางเวลา (Timeline) ของช่วงระยะเวลาการดำเนินโครงการเพื่อการส่งเสริมต่างๆ เป็นอย่างดี และสามารถจัดการกับปัญหาการทับซ้อนของระยะเวลาการดำเนินโครงการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (มูลนิธิ สวค.)

เป็นองค์การหรือสถานสาธารณกุศล ลำดับที่ 404 ของประกาศกระทรวงการคลัง
เลขที่ 1175/2 ซอยกรุงเทพ-นนทบุรี 39 ถนนกรุงเทพ-นนทบุรี แขวงวงศ์สว่าง เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ 10800 โทรศัพท์ : 0-2587-9788 โทรสาร : 0-2587-9799, 0-2587-9766

Fiscal Policy Research Institute Foundation

1175/2 Soi Krungthep-Nonthaburi 39, Krungthep-Nonthaburi Rd., Wong Sawang, Bang Sue, Bangkok 10800, Thailand.

Tel : +66-2587-9788 Fax : +66-2587-9799 +66-2587-9766